

JEMEN**Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską****Informacje ogólne**

powierzchnia:	527 968 km ²
ludność:	26, 737 mln (2015 r.)
głowa państwa (prezydent):	Abd Rabuh Mansur HADI
Premier	Khalid Mahfuz BAHAH
Minister Przemysłu i Handlu	Muhammad al-SAAD
Minister Ropy i Minerałów	Sayf Muhsin al-SHARIF
Minister Finansów	Munasar Salih al.-QUAYTI
Minister Wody i Środowiska	Izzi SHURAYM
Minister Spraw Zagranicznych,	Abd al.-Malik Abd al-Jalil al.-MIKHLAFI
Ambasador Jemenu w Polsce	Abdullah Ali Al-Anesi - Minister Pełnomocny, Chargé d'Affaires
Ambasador RP w Jemenie	vacat

Ustrój polityczny: Jemen jest republika, na czele której stoi prezydent wybierany w głosowaniu powszechnym na 7-letnią kadencję (od 2001 r.). Władzę ustawodawczą sprawuje dwuizbowy parlament. Licząca 301 członków Izba Reprezentantów

wybierana jest w wolnych wyborach co 6 lat. Senat – druga izba parlamentu składająca się ze 111 osób jest mianowana przez prezydenta (od 2001 r.). Władzę wykonawczą sprawuje rząd pod przewodnictwem premiera.

Przynależność do organizacji międzynarodowych: ONZ, Liga Arabska (AL – Arab League), Światowa Organizacja Handlu (WTO), Międzynarodowy Fundusz Walutowy (IMF), Arabski Fundusz Walutowy (AMF), Międzynarodowy Bank Rekonstrukcji i Rozwoju (IBRD), Międzynarodowy Bank Rozwoju (IDB), Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (IAEA), Panarabska Strefa Wolnego Handlu (GAFTA),

Główne ośrodki miejskie: stolica, **Sana** (1 747 mln mieszkańców), **Aden** (737 tys.), **Ta'izz** (591 tys.), **Al.-Hodeida** (495 tys.), **Ibb** (331 tys.), **Al.-Mukalla** (222 tys.), **Zamar** (195 tys.). **Język urzędowy:** arabski, w sferach biznesu w powszechnym użyciu także język angielski.

Wskaźniki	2012	2013	2014	2015	2016
PKB (w mld USD)	99,41	105,3	106,6	76,68	73,45
PKB na 1 mieszkańca (tys.USD)	3,600	3,800	3,900	2,700	2,500
PKB (wzrost w %)	2,4	4,8	- 0,2	- 28,1	- 4,2
Deficyt budżetowy (% PKB)	bd	bd	- 9,4	- 8,6	- 12,3
Dług publiczny (% PKB)	bd	57,0	57,2	86,3	92,2
Inflacja (w %)	bd	11,0	8,2	28,8	31,5
Bezrobocie (w %)	bd	35	27	bd	bd
Rezerwy dewizowe (mld USD)	bd	5,336	4,665	1,978	0,639
Zadłużenie zagraniczne (mld USD)	bd	7,671	7,772	7,697	7,661
Eksport towarów (w mld USD.)	bd	7,842	8,291	1,416	0,124
Import towarów (w mld USD.)	bd	10,76	10,19	5,491	3,624
Bezp. inwestycje zagr. w Jemenie (w mld USD) ¹	bd	bd	bd	bd	bd
Inwestycje bezp. Jemenu za granicą (w mld USD.)	bd	bd	bd	bd	bd

¹ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ - FDI) w Jemenie wynoszą 2,389 mld USD (według danych UNCTAD - World Investment Report 2008, brak szczegółowych statystyk jemeńskich).

Bogactwa naturalne: ropa naftowa, sól, marmur, ryby i owoce morza, niewielkie zasoby węgla kamiennego, złota, ołowiu, niklu i miedzi, ponadto żyzne ziemie uprawne w zachodniej części kraju.

Waluta: rial jemeński (YER); kurs wymiany: 1 USD = 284,9 YER (2016 r.)

Struktura wytwarzania produktu krajowego brutto w 2016 r.: usługi – 67,5 %, przemysł – 8,9 %, rolnictwo – 23,6 %. Przemysł oparty jest na wydobywaniu ropy naftowej i jej przetwórstwie, średniej skali produkcji tekstyliów (wyroby bawełniane), wyroby skórzane, przetwórstwo żywności, rękodzieło, produkcja aluminium, cementu, naprawy statków na skalę przemysłową, wydobywanie i skraplanie gazu naturalnego. Rolnictwo to uprawa zbóż, owoców, warzyw, kawy, bawełny, produkcja mleczarska, hodowla zwierząt i rybołówstwo. W 2016 roku produkcja przemysłowa spadła o 27 % w stosunku do roku poprzedniego.

Eksport – 124,3 mln USD w 2016 r. (1,363 mld – 2015), główne towary: ropa naftowa, kawa, suszone i solone ryby, skroplony gaz naturalny.

główni odbiorcy²: Chiny (24,5 %), Zjednoczone Emiraty Arabskie (16,5 %), Korea Płd. (10 %), Arabia Saudyjska (10 %), Kuwejt (9,1 %), Indie (8,5 %).

Import – 3,624 mld USD – w 2016 r. (4,793 – 2015); główne towary: artykuły żywnościowe, żywe zwierzęta, maszyny i urządzenia, chemikalia.

główni dostawcy³: Zjednoczone Emiraty Arabskie (20,9 %), Chiny (14,3 %), Arabia Saudyjska (9,9 %), Kuwejt (7,4 %), Indie (4,6 %).

² Dane za rok 2015

³ j.w.

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza.

Jemen jest krajem o niskich dochodach, które w dużym stopniu zależą od kurczących się zasobów ropy naftowej. Dochody ze sprzedaży ropy i gazu stanowią około 25% PKB i 65% dochodów budżetowych. Jemen starał się przeciwdziałać skutkom malejących zasobów ropy naftowej i ciągłym atakom sił rebelianckich na rurociągi poprzez dywersyfikację gospodarki realizując ogłoszony w 2006 roku program reform, z celem wzmocnienia sektora poza-naftowego i przyciągnięcie inwestycji zagranicznych. W październiku 2009 roku, Jemen rozpoczął eksport skroplonego gazu ziemnego, będący skutkiem programu dywersyfikacji. W styczniu 2010 roku, społeczność międzynarodowa założyła Grupę Przyjaciół Jemenu dla wsparcia wysiłków kraju na rzecz reform gospodarczych i politycznych. Do 2012 roku grupa ta zaaranżowała prawie 9 mld USD środków pomocowych. By ułatwić sprawne wykorzystanie oferty darczyńców rząd Jemenu zatwierdził specjalny program „Mutual Accountability Framework”. Zamieszki, które rozpoczęły się na początku 2011 roku spowodowały spadek PKB o prawie 11% w ciągu jednego tylko roku. Postęp w kierunku osiągnięcia stabilności jest nadal powolny. Jemen nadal stoi w obliczu trudnych wyzwań długoterminowych, w tym spadku zasobów wodnych, wysokiego bezrobocia, niedoboru żywności i wysokiego tempa wzrostu ludności. Rząd Jemenu regularnie stoi w obliczu wysokiego deficytu budżetowego. W lipcu 2014 roku, rząd wyeliminował kilka dotacji do paliw, które stanowiły około 25% wydatków rządowych w 2013 roku; a w sierpniu 2014 roku MFW zatwierdził trzyletnią pożyczkę w wysokości 570 mln USD. Pogarszający się stan bezpieczeństwa ogranicza wzrost gospodarczy i zdolność do dalszego świadczenia usług publicznych.

W marcu 2015 r., po miesiącach skomplikowanego wewnętrznego kryzysu politycznego, Arabia Saudyjska wraz z koalicją dziewięciu innych państw arabskich uruchomiła kampanię ostrzałów lotniczych przeciwko rebeliantom, którzy zmusili do dymisji urzędującego prezydenta. Wojna pogorszyła i tak już tragiczną sytuację humanitarną i spowodowała, że ponad 80% populacji potrzebowało pomocy, w tym

jedzenia, wody i podstawowej opieki zdrowotnej. W odpowiedzi na to UE przeznaczyła 37 mln EUR na pomoc humanitarną w 2015r.

2. Polityka gospodarcza

Zgodnie z danymi raportu Banku Światowego "Doing business 2009" Jemen został zaklasyfikowany daleko poza pierwszą setką w skali globalnej pod względem łatwości prowadzenia działalności gospodarczej (Ease of doing business rank).

Jemen prowadzi politykę reform ekonomicznych, m.in. uchwalając korzystne prawo i procedury inwestycyjne dla przedsiębiorców miejscowych i zagranicznych oraz otwierając znaczną część sektorów gospodarczych dla potencjalnych inwestorów, jak również podejmując przy pomocy międzynarodowej (z udziałem takich państw UE, jak Niemcy, Holandia i W. Brytania) działania na rzecz poprawy funkcjonowania systemu administracyjnego i sądowego. Jednakże, proces ten jest spowalniany przez zjawiska korupcyjne, niedostatki w sferze infrastruktury i bezpieczeństwa wewnętrznego (działalność plemiennych rebeliantów, szyickiego ruchu Al.-Houti i secesjonistów na południu kraju oraz grup terrorystycznych powiązanych m.in. z Al-Kaidą). Stanowi to istotny problem międzynarodowy, zważywszy na strategiczne położenie Jemenu na trasie transportu morskiego z Zatoki Perskiej przez cieśninę Bab Al-Mandab i Morze Czerwone do Kanału Sueskiego.

Jemen bierze udział w pracach (na prawach obserwatora) Światowej Organizacji Handlu (WTO) oraz jest odbiorcą pomocy rozwojowej ze strony ONZ i UE. Podczas londyńskiej konferencji państw donorów wystąpił o pomoc rozwojową w wysokości 10 mld USD. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, iż będzie potrzebna kwota 25 mld USD na realizację zaplanowanych inwestycji, z czego 15 mld USD zostanie wyasygnowanych przez jemeński rząd. Pierwotnie plany te miały być zrealizowane przed 2010 rokiem, jednakże, z uwagi na sytuację polityczną zostały rozłożone na dłuższy okres i pozostają cały czas aktualne.

Od początku dekady państwa GCC (Rada Współpracy Zatoki) podejmowały wysiłki w celu ściślejszej integracji gospodarki jemeńskiej z krajami regionu Zatoki. Ten proces rozpoczął się w 2001 r., kiedy GCC zgodziło się na udział Jemenu w niektórych wyspecjalizowanych agendach.. W 2005 r. król Arabii Saudyjskiej Abdullah bin Abdulaziz przedstawił inicjatywy kwalifikujące Jemen do uzyskania do 2015 roku pełnego członkostwa w GCC. Temat pozostaje otwarty.

3. Ramy prawno - traktatowe współpracy gospodarczej

UE – Jemen

- **Umowa o współpracy między Wspólnotą Europejską a Republiką Jemenu** - podpisana w Brukseli 25.11.1997 (weszła w życie 02.07.1998),

Cel - wzmocnienie i rozwój różnych aspektów współpracy , w tym w zakresie handlu, współpracy gospodarczej i kulturalnej, ochrony środowiska i zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi oraz rozwój zasobów ludzkich. Jest to porozumienie bardzo kompleksowe należące do trzeciej generacji umów wspólnotowych.

W roku 2003, dwustronne stosunki UE z Jemenu zostały wzmocnione dzięki decyzji o rozpoczęciu dialogu politycznego UE - Jemen. Pierwsze forum dialogu politycznego odbyło się w lipcu 2004 roku, koncentrując się na demokracji, prawach człowieka, demokratyzacji i współpracy w walce z terroryzmem. Kolejne – miało miejsce w Brukseli w dniu 21 września 2005 r.

Polska – Jemen

- Porozumienie o wymianie handlowej i współpracy gospodarczej i technicznej między Rządem PRL a Rządem Królestwa Jemenu (1957 r.),
- umowa o udzieleniu kredytu z dnia 21.04.1999 r. (weszła w życie 30.06.1999 r.).

Kwota kredytu została wykorzystana na sfinansowanie kontraktów realizowanych w Jemenie przez polskie przedsiębiorstwa. Kontrakty zostały zawarte bezpośrednio z Ministerstwem Obrony Narodowej Jemenu. Według opinii strony jemeńskiej, priorytetowe znaczenie w ew. przyszłej współpracy kredytowej mogłyby mieć projekty z zakresu infrastruktury oraz ochrony wybrzeża.

4. Wymiana handlowa z Polską (mln USD)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	<u>2016</u> 2015
Eksport	8,4	19,8	16,6	12,8	10,7	19,1	+ 78,2
Import	1,2	0,9	0,9	0,3	0,1	0,1	+ 21,1
Obroty	9,6	20,7	17,5	13,1	10,8	19,2	+ 78,1
Saldo	7,2	18,9	15,7	12,5	10,7	19,1	

Źródło: GUS

W wymianie handlowej Polski z Jemenem od lat przeważa polski eksport. Import jest marginalny.

W 2016 r. według danych Ministerstwa Rozwoju w naszym **eksporcie** do Jemenu dominowały następujące towary:

- Pszenica – 5 mln USD – 26,1 % udziału w całości polskiego eksportu,
- Wyroby cukiernicze – 3,8 mln USD – 19,9 %,
- Mleko i śmietana zagęszczone i dosłodzone – 3,8 mln USD – 19,9 %,
- Ekstrakt słodowy – 2,2 mln USD – 11,3 %,
- Pieczywo cukiernicze – 1 mln USD – 5,3 %,
- Wózki dźwigowe – 0,8 mln USD – 4,4 %,
- Serwatka – 0,5 mln USD – 2,8 %,
- Czekolada i inne artykuły zawierające kakao – 0,5 mln – 2,4 %

Główni eksporterzy (2016 r.): BOGUTTI, Olam Polska, Agros Trading, Cargill Poland, MAJAMI, Nutricja, JPM S.C i XATIVA.

W **importie** z Jemenu zdecydowaną większość stanowiły świeże lub schłodzone warzywa, kawa, oraz części do silników spalinowych.

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Współpraca w zakresie kapitałowo-inwestycyjnym ma ograniczony charakter.

Jemeńskie oficjalne źródła statystyczne nie odnotowały polskich inwestycji w Jemenie.. Występujące konflikty wewnętrzne, mające swój wymiar w aktach terrorystycznych oraz regularne naloty lotnicze ze strony państw GCC (głównie Arabii Saudyjskiej), negatywnie rzutują na postrzeganie Jemenu przez potencjalnych inwestorów zagranicznych.

Jemeńskie inwestycje w Polsce są nieznaczne i ograniczają się do sektora nieruchomości oraz drobnego handlu i usług gastronomicznych.

6. Dostęp do rynku

6.5. Dostęp do rynku dla polskich towarów i usług.

Jemeńskie bariery i utrudnienia administracyjne w eksporcie i współpracy gospodarczej:

Niedokładne i błędne – również z winy niesolidnych agentów miejscowych – wypełnianie dokumentów celnych przez odpowiednie urzędy miejscowe, będące przyczyną problemów polskich eksporterów z instytucjami polskimi i UE; brak jednolitych przepisów, regulujących dostęp do sfery zakupów publicznych oraz ograniczony dostęp do odpowiednich informacji oraz nie zawsze wystarczający poziom przejrzystości zasad regulujących ww. obszar działalności gospodarczej; złożone przepisy (także formalności) dotyczące działalności firm zagranicznych; brak rozwiniętego systemu dostępu do informacji handlowych i danych statystycznych, zwłaszcza w języku angielskim; stosunkowo wysokie koszty udziału w imprezach targowych na terenie Jemenu (ceny stoisk, promocji towarów, biletów lotniczych i hoteli).

Należy podkreślić, iż większość barier i utrudnień jest stopniowo usuwana przez władze Jemenu w ramach procesu liberalizacji działalności gospodarczej. Jednakże proces ten ma charakter długofalowy, a zmiany nie są jednolicie wdrażane przez poszczególne urzędy i instytucje miejscowe. Negatywny wpływ ma także niestabilna sytuacja wewnętrzna i stan bezpieczeństwa, zwłaszcza w regionach poza stolicą kraju.

Barier i utrudnienia w rozwoju eksportu po stronie polskiej:

Do barier o charakterze subiektywnym należy zaliczyć słabą znajomość rynku oraz procedur handlowych. Ze względu na informacje prasowe o sytuacji wewnętrznej Jemenu i niski poziom obrotów handlowych trudno zachęcić firmy krajowe do udziału w międzynarodowych imprezach targowych i wystawienniczych w Sanie, pomimo zainteresowania partnerów miejscowych i potencjalnych możliwości handlu i

kooperacji przemysłowej. Do barier typu instytucjonalnego należą m.in. niespójna polityka gospodarcza wobec takich partnerów jak Jemen, w tym brak skutecznego systemu promocji eksportu (kredytów, ubezpieczeń i dopłat /subwencji do eksportu oraz przedsięwzięć promocyjnych/, obecności miejscowych targów i wystaw na liście imprez dotowanych ze środków publicznych) oraz niedostateczna aktywność ze strony polskich instytucji i organizacji, brak koordynacji ich poczynañ, a także niedostatek regionalnych inicjatyw eksportowych, inwestycyjnych i turystycznych. Występuje także brak znajomości – szczególnie w kręgach rodzimego biznesu – rynków państw arabskich. Najważniejszymi przeszkodami są jednak niska konkurencyjność wielu polskich wyrobów, w tym słaba jakość lub wysokie ceny oferowanych produktów i usług, jak i przede wszystkim konkurencja cenowa ze strony towarów z przemytu, stanowiących większość oferty towarowej na miejscowym rynku. Dochodzą do tego ograniczona znajomość języka oraz lokalnych przepisów i zwyczajów, znaczna odległość oraz brak bezpośrednich połączeń lotniczych i morskich (linii żeglugowych).

6.2. Dostęp do rynku pracy.

Świadczenie usług i zatrudnienie obywateli RP - Ze względu na niestabilną sytuację wewnętrzną i zagrożenia bezpieczeństwa w chwili obecnej na terytorium Jemenu nie są zatrudnieni na stałe obywatele polscy. Do 2008 r. w Jemenie zatrudnieni byli polscy specjaliści w dziedzinie hydrologii i budownictwa lądowego oraz przebywali czasowo pracownicy krajowych firm usługowych sektora energetycznego i IT.

6.3. Nabywanie i wynajem nieruchomości.

Prywatne podmioty zagraniczne mogą wynajmować i nabywać nieruchomości, jednakże w stosunku do firm zagranicznych obowiązuje pośrednictwo miejscowych agentów jemeńskich. Ochrona praw własności jest uwarunkowana skutecznością władzy wykonawczej i systemu sądowego.

6.4. Ochrona własności przemysłowej i intelektualnej.

Jemeńskie ustawodawstwo gospodarcze gwarantuje ochronę praw własności przemysłowej i intelektualnej (Law 19/1994 - International Property Rights), jednakże praktyczna realizacja tych uregulowań uzależniona jest od sprawności systemu sądowego. Jemen posiada status obserwatora w Światowej Organizacji Ochrony Praw Własności Intelektualnej (WIPO).

6.5. Ustawodawstwo gospodarcze.

Podstawowe regulacje gospodarcze (w j. angielskim) znajdują się na następujących stronach:

- www.giay.org/GIA/laws.php?langid=1;
- www.yemenembassy.org/economic/newseco.php;
- www.yemenembassy.org/economic/YemeniEconomy.htm;
- washlaw.edu/forint/asia/yemen;
- www.uktradeinvest.gov.uk/Yemen/;
- www.buyusa.gov/yemen/.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Z uwagi na sytuację polityczną w Jemenie – zagrożenie atakami terrorystycznymi, liczne przykłady porwań cudzoziemców, zamieszki w różnych częściach kraju, które de facto przerodziły się w wojnę domową żadna ze stron nie podejmowała w ostatnim dziesięcioleciu większych akcji promocyjnych. Nie odnotowano również oficjalnych wizyt państwowych. Brak jest informacji o aktywności na szczeblu samorządowym czy uczestnictwa polskich firm w targach i wystawach organizowanych w Jemenie.

Z dniem 31.08. 2008 r. została zamknięta Ambasada RP w Sanie. Od dnia 1.09.2008 r. Jemen znalazł się w kompetencji terytorialnej Ambasady RP w Rijadzie.

Strona jemeńska nie była również szczególnie aktywna w inicjowaniu kontaktów na szczeblu resortów gospodarczych czy instytucji samorządu gospodarczego.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

Pozytywnie można ocenić konkurencyjność polskiej oferty eksportowej w takich grupach towarowych, jak:

- wyroby hutnicze, zwłaszcza stalowe;
- materiały budowlane, w tym drewniane panele podłogowe oraz drzwi i okna,
- płytki ceramiczne i szkło budowlane;
- urządzenia energetyczne i sprzęt elektryczny,
- meble i sprzęt oświetleniowy;
- artykuły spożywcze, zwłaszcza słodyczne,
- produkty mleczarskie oraz przetwory warzywne i owocowe,
- herbaty owocowe i ziołowe;

w zakresie usług technicznych w sektorze:

- nafty i gazu,
- energetycznym i stoczniowym,
- telekomunikacji i IT (w tym automatyki przemysłowej),
- budowlanym, w zakresie montażu obiektów przemysłowych.

9. Polskie placówki ekonomiczno-handlowe w Jemenie (brak Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji)

Brak polskiej placówki dyplomatycznej - państwo podlega kompetencji terytorialnej Ambasady RP w Rijadzie (Arabia Saudyjska).

Al-Warood Area 20, Abdullah Bin Jafar St., P.O. Box 94016

Riyadh 11693, Kingdom of Saudi Arabia

tel.: 00966 1 4549274, 4508889, 4549089, faks: 00966 1 4549210

e-mail: rijad.amb.sekretariat@msz.gov.pl

strona internetowa: <http://www.rijad.polemb.net>

Konsulat Honorowy Rzeczypospolitej Polskiej w Adenie

konsul honorowy: Abdul Karim Ahmed Alsheibani

(język konsula arabski, angielski)

Jemen, Aden, Sheibani Building Al.-Aqaba Roundbout, Mualla,

P.O. Box 4333, Mualla

Tel.: +967 711714199 Tel.: +967 2 242222 Faks: +967 2244616

sheibani-group@y.net.ye

10. Ambasada Jemenu w Rzeczypospolitej Polskiej

ul. Królewicza Jakuba 54, 02-956 Warszawa

Telefon: (22) 617 60 25-26

Fax: (22) 617 60 22

E-mail: office@embassy-of-yemen.pl

Strona internetowa: www.embassy-of-yemen.pl